

Za gospodarje

Maribor, dne 9. junija 1937.

Koruzna vešča

Iz gospodarskega vidika moramo prepoznati koruzno veščo povsem drugače kakor pa bulavo snet. Koruzna vešča je škodljivec, ki uničuje v zadnjih desetletjih naša koruzna polja in prizadeva s tem veliko kvar, saj v gotovih letih uniči po cele njive koruze. Naloga zatiranja rastlinskih zajedavcev je, da zaustavi ta pojav in prepreči škodo, ki znaša v izvestnih primerih celo do 90%.

Koruzna vešča je majhen sivorumen metulček, ki neopaženo leta v mraku od srede junija. Samica leže po 20 jajčec na posamezne mlade koruzne rastline, vsega skupaj jih pa leže do 350, torej precej bogata zalega. Bistro oko je potrebno, da zasledi zalego jajčec. Iz jajčec se izležejo do 3 cm dolge ličinke s črno glavo, ki povzročajo škodo na koruznih rastlinah. Predvsem se lotijo moških cvetov, pri katerih opazimo zunaj objedke, a v notranjosti pa gospodari in pustoši škodljivec med prašniki. Ličinka se hitro razvija in napada pozneje tudi že bolj trde dele rastline kot steblo in storže. Mlečna koruzna zrnca najeda in zaradi iztoka soka iz njih se naselijo na storžih druge glivice, ki povzročajo plesen, tako da celi storž splesni. In ravno zaradi te splesnitve storžev je ličinka tako nevaren škodljivec, dasi ne pomeni od nje nagrizeno zrnje bogve kako škodo. Šele druge glivice, ki se prisadijo tem poškodbam, povzročajo glavni izpad na zrnju. Zato je pa potrebno, da pazimo na to tudi pri kuhanju in izločimo take storže.

Proti koncu poletja si poiščejo dorasle gosnice vešče zimsko zavetišče. Nekaj jih prezimi v storžih, a ostale se pa zarijejo v spodnji del stebela, tako da pri spravljaju koruznice ostanejo na polju. Gost zapredek jih ščiti pred vremenskimi neprilikami, tudi če njivo preorjemo, jim ne škodi. Zabubijo se pa šele v naslednji pomladi in v kratkem času se preobrazi iz hube vešča.

Zatiranje koruzne vešče je zelo težavno, kar že lahko sklepamo iz opisanega načina

razvoja in življenja. Z želočnimi strupi ne pridemo ličinkam v notranjosti rastline do živega. Da bi nastavljali veščam vabe, se ne obnese. Direktne sredstva torej še zaenkrat nimamo. Preostanejo nam torej le še kulturno tehnični ukrepi proti škodljivcu, da ne omenjam znanstvenih poskusov z različnimi bacili in bakterijami. Uspeli bomo v boju proti škodljivcu, če ne bomo sadili koruze na vlažni in težki zemlji, ker rabi ličinka za svoj razvoj precej vlage. Storže pokrmimo ali jih pa sežgimo, ker uničimo v njih prezimajoče ličinke. Koruznice ne smemo podorati, kar je zelo važno, da se ne zaredi še bolj škodljivca; polja moramo torej temeljito očistiti koruzne slame, ki jo lahko pokrmimo v mešanici z drugo sočno krmo. Paziti pa moramo, da ne pridejo odpadki koruznice v gnoj. Ako pa je bilo polje zelo močno napadeno, je najbolje, da koruznico sežgemo. Pri spravljaju koruznice moramo gledati tudi na to, da jo kolikor mogoče nizko odrežemo.

Pri razredčevanju koruznih rastlin med rastjo pokrmimo moške rastline, toda s tem opravičeno šele začnemo en teden po cvetju, ko se je opršenje že izvršilo in s tem uničimo mnogo ličink v moških rastlinah. Je pa to tudi najboljši ukrep v boju zoper škodljivca in poleg tega imamo tudi dobro in tečno zeleno krmo.

Ker napada vešča tudi proso, ne smemo saditi koruze za prosom.

Četudi se ne priporoča razkuževanje semenskega blaga, je vendar dobro, ga oprati s kakim razkuževalnim sredstvom, n. pr. ceresanom, da preprečimo razvoj drugih glivic, ki se morebiti drže zrnja in ki lahko uničijo ali oslabe kalček rastline.

Kmetovalci, posvečajte vso pozornost temu škodljivcu naših koruznih polj, da vas ne razočara.

Inž. Sturm Rado.

Ljudski pravnik.

Vojaška godba. K. K. v G. Zanimajo Vas pogoji za sprejem k vojaški godbi. Stvar

smo popisali v Ljudskem pravniku z dne 3. marca.

Odvetnik zadrži del izterjanega denarja. W. J. R. 47. Nezakonski oče je dolgoval za otroka 4500 Din. Potom odvetnika se je ta terjatev izterjala od očetovega dolžnika, izplačal pa je odvetnik šele 2000 Din. Vprašate, komu in kdaj je dolžan odvetnik izplačati ostanek. — Izvršbo predlaga navadno varuhinja (mati) in mora dolžnik, odnosno odvetnik, ko je izterjal terjatev, slednjo plačati njej. Ako tvori znesek 4500 Din enkratno odpravnino, se navadno naloži, ako pa le vsoto zaostalih mesečnih preživnin, ga sme varuhinja (mati) porabiti za oskrbo otroka, oziroma si poplačati izdatke, ki jih je morala iz svojega kriti vnaprej. — Morda si je odvetnik odračunal svoje stroške, česar pa ne bi smel od denarja, ki je namenjen otroku. Sodišča pri nas ne odobrijo pooblastil odvetniku, ako ni v njih klavzula, da nedoletnik ne trpi stroškov. — Ko je otrok polnoleten in ima še kaj terjati za nazaj, lahko to sam stori.

Znižanje čelga iz prevzema pogodbe. V. M. V. Ob prevzemu posestva leta 1927 ste ostali dolžni polovico prevzemne vsote izročiteljici. Vprašate, ali spada ta Vaš dolg pod zaščito. — Da.

Izdelovanje betonskih izdelkov. A. A. Obrnite se s prošnjo za informacije na obrtno zbornico v Ljubljani.

Mati posodila, hči terja. H. I. Neka posestnica Vam je posodila 3000 Din. Svojo terjatev je odstopila svoji revni hčeri, ki zahteva od Vas celo vsoto takoj izplačano. Vprašate, ali Vam pritiče zaščita. — Plačajte desetino znižanega dolga in prihodnjih enajst let nadaljnje obroke. Ako bo hotela hči prvotne upnice več, Vas bo morala tožiti. Ako se bo v pravdi dokazala resničnost Vaših navedb, bo tožbeni zahtevek zavrnjen.

Sin prevzemnik vživa zaščito. V. F. v š. Ko Vam je mati izročila posestvo, je odredila, naj plačate dolg Vašega svaka iz leta 1928, čigar porokinja je bila. Ako je bila mati kmetica in ste tudi Vi, Vam zaščita vsekakor pritiče in Vam svetujemo, da napravite revizijo na stol sedmorice, ako bi Vam morda tudi okrožno sodišče odreklo zaščito.

Obrestna mera. P. J. Vprašate, ali so dolžniki privatnih upnikov za leta 1933 do 1936 res dolžni plačati le enodstotne

obresti. — Ta obrestna mera velja le za čas od 24. novembra 1933 do 26. septembra 1936. Od 1. januarja do 23. novembra 1933 morajo dolžniki plačati dogovorjene, največ 10% obresti; od 27. septembra 1936 naprej pa triodstotne.

Nakup dela prezadolženega posestva. F. V. v. P. Od prezadolženega posestva ste kupili travnik in njivo. Vprašate, kdo bo soplačnik za intabulirane dolgove, ako ne bodo kriti iz izkupička za glavno posestvo. — Plačati boste morali eventuelni ostanek Vi ogibom izvršbe v Vaš kupljen travnik in njivo, to se pravi, da Vam upnik sme prodati travnik in njivo, ako mu ne plačate terjatev, ki je vknjižena na teh parcelah. Svetujemo Vam, da v prihodnje kupite le bremenprosta zemljišča, ako Vam prodajalec ne more jamčiti.

Terjatev trgovca iz leta 1932. J. S. pri Sv. J. Že deset let kupujete blago na kredit in ga naknadno odplačujete. Sedaj ste dobili račun od leta 1932. Vprašate, ali Vas trgovec lahko toži. — Terjatev trgovca je zastarala v treh letih, ako je niste pozneje priznali. Ako dobite plačilno povelje, morate vložiti upor; zastaranje morate pred sodiščem izrecno ugovarjati.

Cerkvena poroka ločenca. D. G. v S. Ste katolik, cerkveno poročen leta 1906 in sedaj že 20 let sodnijsko ločen. Vprašate, ali je ločencec po desetletni dobi ločitve dovoljena ponovna poroka. — Noben katolik se ne more ponovno veljavno poročiti, dokler še živi njegov prvi zakonski drug. Ne pomaga nobena prošnja, ker tudi papež nima pravice dovoliti ponovne poroke. — Prestop v starokatoliško vero Vam nič ne bi pomagal, ker ostanete pred Bogom rimo-katolik in bi bil Vaš pred starokatoliškim duhovnikom sklenjen zakon konku-binat.

Občinski dinar od prodanega litra. G. A. v M. Vprašate, ali ima občina pravico pobirati dinar od litra vina, ki ga prodaja producent doma v količinah nad pet litrov. — Ako ji je banska uprava dovolila, sme občina pobirati tako davščino.

Terjatev kupnine za telico. Ista. Za telico, prodano 21. maja 1932, imate terjati še 232 Din. To terjatev smete v celoti iztožiti, ker je nastala po 20. aprilu 1932. Dejstvo, da je sodišče leta 1933 Vašemu dolžniku priznalo zaščito, je nevpoštevno.

Terjatev pod 250 Din in zaščita. Ista. Dolžnik le tedaj ne uživa zaščite, če nje-

govi skupni dolgovi ne presegajo 250 Din.

Surova prevzemnica; ponovna cenitev. A. L. v Z. Izročili ste Vaše 35.000 Din vredno posestvo Vaši hčeri za 10.000 Din, pri čemur ste sebi in ženi izgovorili prevžitek. Ker sta hči in zet zelo surova, Vi bi radi kak priboljšek, posestvo pa menite, da ste prepoceni izročili, vprašate, ali bi se dalo ponovno preceniti in Vam kaj več zapisati. — Slednje ne bo šlo, ker znaša vrednost prevžitka, ki ga mora prevzemnik dati Vam in ženi, gotovo skupno 250 Din mesečno, kar da v desetih letih, ki jih je treba vzeti pri zadevnem računu v pošt, 25.000 Din — to je razlika med cenilno in prevzemno vrednostjo.

Plačilo bolniških stroškov. G. I. v B. Vprašate, ali mora brezposeln delavec, ki poseduje majhno posestvo in troje neprekrbljenih otrok, plačati stroške zdravljenja svoje žene v bolnišnici ali pa morda lahko doseže oprostitev. — Imenovani ima pravico do oprostitve plačila stroškov, ako mu pristojna občina da potrdilo, da ne zmore njih plačila in okrajno načelstvo to overovi.

Plačilo sinovega dela na posestvu. A. K. Sv. P. Vprašate, ali imate pravico zahtevati plačilo za delo, ki ste ga po končani vojni opravljali na domačem posestvu, ki ga hočejo sedaj po očetovi smrti bratje in sestre prodati, ker ga Vi ne morete prevzeti radi previsoke cene. — Ako ste na posestvu delali le Vi in ne tudi ostali bratje in sestre, Vam gre primerna odplata iz naslova obogatitve, v kolikor bi si namreč oče, ako ne bi bilo Vas, moral najeti hlapca ali vsaj dninarja. Domnevati je, da Vi plačila preje niste zahtevali le, ker ste upali, da Vam bodo ostali dediči prepustili posestvo po primerni nižji ceni.

Zoperstavljenje dražbi. I. F. T. B. Niste imeli prav, ko ste se upirali prodaji zarubljene krave, ki jo je hotel izvršilni organ opraviti dve uri pozneje kot je bila razpisana. Ako namreč ne pride do prodaje na določen dan, sme zahtevajoča stranka v toku štirinajstih dni pripeljati kupca in se prodaja sme izvršiti brez ponovne objave.

Izplačilo vlog iz podeželskih hranilnic. N. N. Naša zastopnika v vladi se resno trudita, doseči likvidnost naših zavodov. Dal Bog, da bi čimpreje uspela!

Obresti hranilnične terjatve. T. J. Sv. J. Na vprašanje, koliko obresti je upraviče-

na terjati kmetijska hranilnica za leti 1935 in 1936, Vam sporočamo, da 6% do 15. novembra 1936, naprej pa 4½%.

Posojen privarčevan denar. Isti. Vprašate, ali ima zasebnik, kateremu ste posodili svoj privarčevan denar, pravico do znižanja dolga. — Dolžniku ne gre zaščita, ako je v boljšem gmočnem položaju nego ste Vi. Ob sporu odloči sodišče.

Plačilo P. A. banki s cedirano terjatvijo? Isti. PAB ni dolžna sprejeti namesto plačila svoje terjatve zoper Vas cesijo neke Vaše terjatve napram tretjemu dolžniku. Dvomimo, da bi prošnja kaj pomagala.

Pravice zoper brata-prevzemnika. J. S. Elsdén. Mati treh otrok iz prvega zakona in dveh iz drugega je svojo 42.500 Din vredno posestno polovico izročila sinu iz prvega zakona, pri čemur si je izgovorila le prevžitek, cenjen na 6300 Din. Vprašate, ali imata otroka iz drugega zakona pravico zahtevati doto od brata-prevzemnika, koliko in kdaj. — Omenjena otroka imata pravico zahtevati svoj nujni delež, a šele po materini smrti. Takrat se bo videlo, koliko je prevzemnika fakično stal prevžitek, ki ga je dal materi. Odšteti ga bo od vrednosti prevzetega posestva (ob času prevzema, torej od 42.500 Din), ostanek bo deliti s pet (število otrok), kar bo zakoniti dedni delež. Nujni pa znaša polovico zakonitega.

Spor za mejo po 45 letih. V. V. v T. Ako ste sporni kos travnika res že 45 let brez sile, zvijače in javno hasnovali izključno Vi (odnosno Vaši posestni predniki), ste ga priposestvovali in zamorete tožiti mejaša na priznanje Vaše lastnine.

Naknadno terjanje obresti. N. N. Vaš upnik doslej ni terjal nikakih obresti, pred meseci je izjavil, da zahteva le za zadnje leto 3%, sedaj naenkrat pa Vam računa za šest let nazaj po 6%. Razen tega Vam noče priznati več kot 25% znižanja dolga. — Terjatev na obrestih zastara v treh letih. Odpust obresti se da dokazati tudi z zaslišanjem strank (če ni bilo prič). Zaščiten kmet je dolžan plačati za čas od 24. novembra 1933 do 26. septembra 1936 le 1% na obrestih; od 27. septembra 1936 naprej pa 3%. Imate pravico do 50% znižanja dolga in Vam ni treba plačati več. Ako upnik misli, da ste zmožni plačati več kot 50%, mora do 26. septembra t. l. zahtevati ob predložitvi potrebnih dokazov pri sodi-

šču, da le-to zniža znižbo. — Znižanje 50% velja tudi za cedirani del dolga.

Cedirana terjatev in zaščita. M. M. v B. Ker ste šele leta 1933 prevzeli obvezo plačati dolg kmeta, od katerega ste kupili polovico hiše, najbrž ne boste deležni zaščite, ako se je dolg ob prevzemu vpošteval v celi višini. Stvar je sporna in — kolikor vemo — od stola sedmorice še ni razsojena.

Leta 1927 posojenih 3000 Din. N. N. Ker sta sedanja dolžnika prevzela dolg s posestvom vred od staršev, imate pravico do znižanja za 50%.

Zaščita kmeta-poroka. M. P. v L. Dva kmeta sta poroka za dolg, ki ga je leta 1929 napravila oseba, ki ne uživa zaščite. Vprašate, ali sta poroka-kmeta zaščiteni. — Da. Ako gre za dolg preko 25.000 Din, morata za znižanje prositi pri sodišču; ako pa je dolg manjši, ni treba prošnje, marveč je posojilnica, odnosno PAB ob predložitvi potrdila, da sta kmeta, dolžna priznati znižanje.

Znižanje terjatve notarja. A. F. v K. Ako je terjatev notarja na stroških za napravo ženitne pogodbe nastala pred 20. aprilom 1932, se zniža za 50%, ako so podani ostali pogoji.

Odstop njive za dolg. Š. A. v L. Izpred leta 1932 ste dolgovali Posojilnici 15.000 Din. Hoteli ste odprodati njivo, da bi odplačali del dolga, a je načelnik Posojilnice zahteval, da njivo odstopite njemu in se bo zato od Vašega dolga odpisalo 11.704 Din. Zgodilo se je to aprila 1936. Ako njive ne bi bili odstopili načelniku, marveč jo šele danes prodali, bi z ozirom na znižanje dolga za 50% z izkupičkom lahko plačali ves dolg. Vprašate, ali lahko zahtevate vrnitev njive ali zbris ostanka dolga. — Ker se zniža glavnica po stanju z dne 20. aprila 1932 in je po pravilniku pri obračunavanju dolga upoštevati odplačila po 20. aprilu, bi bil Vaš dolg plačan. Njive ne morete zahtevati nazaj.

Zidarski pomočnik in zgradarina. Š. S. v L. Posedujete hišo ter nekaj vrta ter morate plačevati zgradarino. Ker ste zidarski pomočnik, smatrate, da Vam ni treba plačati zgradarine, ker ste zaposleni le ob sezoni. Vaši pritožbi finančno ravnateljstvo ni ugodilo ter Vas je napotilo na upravno sodišče. Sumite, da pouk ni pravilen. — Odločba finančnega ravnateljstva

je najbrž utemeljena, kajti ako posedujete le nekoliko vrta, še niste kmetovalec; oprostitev zgradrine pa pritiče le kmetovalcem in njih kmetiskim delavcem. Zoper odločbo finančnega ravnateljstva je dopustna le tožba na upravno sodišče, ki se nahaja za Slovenijo le v Celju.

Tržna poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto 7. junija so pripeljali 18 komadov zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 12 do 13, slanina 11—13 Din. Kmetje so pripeljali 11 voz sena 35—38, 4 lucerne 30 do 35, 4 slame 25, 4 škopa 1 komad 1 Din ter 17 vreč čebule 2—4. Česen 5—7, fižol v stročju 8—10, glavnata solata 0.25—1.50, grah v stročju 4—6, luščen 7.50—10, hren 7—8, karfijola 1—10, kumarce 7—10, špargelj 1 kg 10, zelje 1 kg 7 Din. Črešnje 3 do 5, črnice 5, jagode 10—12, suhe slive 7—9. Ajda 1.25, ajdovo pšeno 3—4, fižol 1.50—3, ječmen 1.25—1.50, koruza 1—1.50, oves 0.75—1, proseno pšeno 3—4, pšenica 1—1.75, rž 1.50. Cajno maslo 28—30, jajca 0.40—0.60, mleko 1.50—2, smetana 8—10, sirovo maslo 20—24. Prinesli so na trg 8 mladih gosi 18—32, 232 kokoši 20—35, 83 kozličkov 30—70, 814 piščancev 22—60, 20 rac 15—20, 18 domačih zajcev 4—20.

Mariborski svinjski sejem 4. junija. Na svinjski sejem je bilo pripeljanih 273 svinj, cene so bile sledeče: mladi prašiči 5 do 6 tednov stari komad 70—90 Din, 7—9 tednov 110—120 Din, 3—4 mesece 140 do 185 Din, 5—7 mesecev 200—330 Din, 8 do 10 mesecev 360—475 Din, eno leto 620 do 900 Din; 1 kg žive teže 5—7 Din, 1 kg mrtve teže 9—11 Din. Prodanih je bilo 120 svinj.

Sejmsko poročilo iz Kranja 31. maja. Cene goveje živine so bile naslednje: volji I. vrste 6.50 Din, II 5.50, III 4.57; telice I. vrste 6, II 5, III 4.50; krave I. vrste 5.50, II 5, III 4.75; teleta I. vrste 7.50, II 6; prašiči špeharji 9, pršutarji 8.50, vse za kg žive teže. Prasci 6—8 tednov stari 140 do 200 Dni komad. — Od zadnjega sejma so narasle cene volov in telic I. vrste za 50 p pri 1 kg; prav tako se je dvignila tudi cena prašičev pršutarjev za 50 par pri 1 kg. Cene ostale goveje živine pa so ostale neizpremenjene